

Željka Čorak köszöntése

Amikor elhangzott a magyar Hymnus utolsó strófája horvátul a Jellasics-téren, az Írószövetség székházában, egy percre csönd lett, majd az egyik jelenlévő horvát költő csak annyit kiáltott be: mintha egy XIX. századi horvát hazafias költeményt hallottunk volna. Mindez pedig történt 2003. november 12-én.

Nincs mit csodálkoznunk ezen a megjegyzésen, hiszen a közép-európai nemzeti szimbólumok sokban emlékeztetnek egymásra. Motívumaik, toposzaik nemegyszer csereszabatosnak látszanak. Hasonlóak voltak a nemzetté válás gondoljai, hasonlóak a vágyak és remények. Általában mégsem ismerték a szomszédos és együtt élő népek a többiek jelképeit. A horvátok nemzeti himnusza is csak 1993-tól olvasható magyarul. Kölcsey himnuszának első teljes horvát változata pedig csak tíz évvel később készült el a kitűnő műfordító, Željka Čorak munkájának eredményeként. Nem ismerte ugyan a nyelvünket, de megkapta a vers francia, olasz, angol változatát, a pontos rímképletet, a prozódia részleteit és a szükséges történelmi magyarázatokat, a szavalt és énekelt változatot. Egybehangzó horvát vélemények szerint ihletett fordítás született. Elgondolja az ember, Krležának még száz évvel ezelőtt kellemetlensége támadt tisztjelöltként a magyar himnusz miatt, most pedig megbecsüléssel fogadják déli szomszédaink. 2004. január 22-én, a magyar kultúra napján a Horvát Matica lapjában látott először napvilágot nyomtatásban nemzeti imádságunk horvátul.

Talán nem is lehetett volna Kölcsey versének méltóbb tolmácsolót találni Željka Čoraknál. A horvátországi műfordítás-irodalom élvonalának a képviselője. Shakespeare szonettjeinek, a francia trubadúr lírájának horvátulra ültetője. Számos francia, olasz, szlovén irodalmi és tudományos szöveg fordítója. Sokoldalú irodalmár, aki hivatásszerűen évtizedek óta művészettörténettel foglalkozik. Monográfiát írt a zágrábi székesegyház újjáépítőjéről, a két világháború közötti horvát építészetéről. Műkritikus, számos kiállítási album előszavának a szerzője. Nagy nyelvi erővel megformált esszéivel, tárcáival e műfajoknak első számú képviselői közé számít. *Töredékek (Krhotine)* című különös regényét (1991-ben jelent meg) a kritikusok a posztmodern próza jeles teljesítményeként méltatták. Sokat mond alcíme: adalék a XIX. századi horvát vidék megismeréséhez. Saját családi emlékezetének a nyomozásával a közép-európai polgári múlt emlékserepeinek példátlan kaleidoszkópja.

1993-ben a horvát PEN Club egyik alelnökéként a nemzetközi szervezet horvátországi kongresszusának egyik szervezője volt, s amikor a raguzai (dubrovnikai) ferences kolostorban maga is ott volt a francia Alain Finkielkraut és a magyar Konrád György spontánul szerveződött nevezetes vitáján a délszláv háborúkról, s nem állta meg, hogy néhány megjegyzést ne tegyen a nem kellően tájékozott magyar vitapartnernek. Nehéz helyzetben volt akkor Horvátország, a nemzetközi közvélemény egy része (s talán a magyar író is) hajlamos volt egyforma felelősséget tulajdonítani a konfliktusban Belgrádnak és Zágrábnak. Željka Čorak, ahogy a horvátok többsége, jól tudta, Magyarországon különbséget tesznek támadó és megtámadott között, a magyar politika és közélet Horvátország pártján van. A PEN-kongresszus után rövid időre elvállalta, hogy országimázs alakításban tanácsadóként segíti Tudman elnök munkáját. De szabad és kritikus szelleme nem sokáig viselte el a politika kényszerű kötöttségeit, két év után fölmondta a sokak által irigyelt szolgálatot. Távoli a párhuzam, de eszünkbe juthat, Kölcsey sem vállalta tovább a képviselőiséget, amikor olyan követutasítást kapott, amely nem felelt meg elveinek.

Bizonyára méltó módon köszöntik születésnapján Horvátországban, mi magyarok a Hymnus horvát megszólaltatójának mondunk köszönetet.